

מוגנות ומרחב בטוח בעת מלחמה

מטעם מחלקת החינוך - מרכז סיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית ת"א

בתקופה האחרונה אנחנו פוגשות מציאות כואבת ומורכבת שמערערת את תחושת המוגנות והמרחב הבטוח שלנו וכן של הנערות/ים. בתוך כל זה, יש הרבה דברים שניתן לעשות כנשות ואנשי צוות במסגרות החינוכיות על מנת לייצר מרחב בטוח יותר עבורם/ן - בהקשר של מיניות ובכלל.

ילדות/ים ובני ובנות נוער רבים חוו **ערעור של תחושת הביטחון** - מול המרחב הפיזי של הבית, מול מבוגרות/ים משמעותיים שבעצמם/ן חווים תקופה קשה, מול השגרה והגבולות המוכרים שמשתנים. עבור חלקם/ן **המרחב הבטוח חווה טלטלה** - למשל בבתי משפחות שמארחות מפונים מעוטף או מהצפון הפרטיות מתערערת, ילדות/ים ונערות/ים מגילאים שונים מבלים יחד ועלולים להיחשף לתכנים לא מותאמי גיל, הרשתות מוצפות בתכנים קשים ועוד. יש הרבה **אי וודאות** ואי ידיעה מה משך הזמן שעוד נהיה במצב זה, והחוויה היא של **אובדן שליטה**.

לנו כאנשי חינוך יש תפקיד חשוב ביצירת מרחב בטוח ומוגן יותר עבור הנערות/ים. על מנת לעשות זאת, נפעל בשני צירים: **ציר המניעה וציר הטיפול**. נשאף לפעול כמה שאפשר בציר המניעתי, על מנת לצמצם ככל הניתן מצבים חוצי גבולות או פוגעניים, ולצד זה נייצר כתובת ברורה ונגישה לפנייה במקרה של פגיעה - לצורך הטיפול.

ציר המניעה: באיזה אופן אפשר לייצר מרחב בטוח יותר, בתוך המצב הקיים?

- **נשמור על גבולות השיח:** חשוב לדבר עם הנערות/ים על התחושות שלהם/ן סביב המצב, ולצד זה חשוב לשמור על גבולות השיח. נשתף בתחושות וברגשות אבל לא בסיפורים קשים שנחשפנו אליהם, על מנת לא לייצר הצפה אצל שאר הנוכחות/ים.
- **מודלינג של כבוד לפרטיות, לגוף ולמגע:** בתקופה הזו יש צורך לחבק, לעטוף ולחזק. יחד עם זאת חשוב שנקפיד על בירור הסכמה לפני המגע ("את צריכה/רוצה חיבוק?", "אפשר לתת לך חיבוק?"). זה גם חשוב בפני עצמו, וגם מסמן לה/ן איך מתקיים מגע מכבד ומעלה את הלגיטימציה לשים גבול ולומר לא.
- **בדיקה ובירור הסכמה כחלק אינהרנטי מהקשר:** נברר הסכמה גם סביב נושאים שלא קשורים למגע, למשל הרצון לקחת חלק בפעילות מסוימת, העדפה של אופציה אחת על פני אחרת - לחיזוק חווית השליטה. גם אם מבחינתנו יש חובה להשתתף בפעילות או בשיעור, נרצה לייצר מרחב שמאפשר להגיד אם משהו לא נוח ושמעודד הקשבה לתחושות שלנו.
- **גבולות וודאות שומרים עלינו ומייצרים שקט נפשי, ולכן חשוב שכצוות נשמור על גבולות ברורים ונייצר שגרה** (סדר יום קבוע, להימנע משינויים ככל שניתן, תיווך והסברת שינויים במידה וישנם, חידוד חוקי המסגרת), ונקפיד על מה שקבענו (גם אם בהתחלה זה מייצר התנגדות).
- **שמירה על סביבה מסודרת ככל שניתן.** בלאגן במרחב החיצוני יוצר בלבול ותחושת כאוס גם במרחב הפנימי.
- **ננסה להראות לנערות/ים שאנחנו רואות/ים אותם/ן** (נשאל לשלום/ן באופן אישי, נשים לב להתנהגויות חריגות, נציע לפנות אלינו בכל צורך). נראה שאכפת לנו גם מ"צרות קטנות" על מנת להגביר את תחושת הביטחון ולהימנע ממצבים בהם לא יפנו אלינו כי "לא רוצים להטריח" במצב הנוכחי.
- **עלינו לזכור את הגבולות שלנו,** לדעת לשמור עליהם ולתווכם לצד השני. זה גם שומר עלינו, וגם מעביר מסר שגם לנו יש גבולות ושחשוב לעמוד עליהם, אמירה בסגנון "זה לא מתאים לי כי זה חצה את הגבול שלי" תחזק את היכולת של הנערות/ים להציב את הגבול שלהם אם ייחצה.
- **נכיר בטעויות שעשינו,** נתנצל ונראה נכונות לתקן - כך נשדר שאנחנו כתובת לפנייה גם עם דברים מורכבים.
- **נקיים פעילויות ושיח בנושא גבולות ומוגנות** לילדות/ים ולנוער.

ציר הטיפול - כיצד נגיב באופן מיטבי במקרים של חציית גבולות ופגיעה?

- **תגובה מיידיית** - חשוב להגיב באופן מיידי ולהראות שיש לנו אפס סובלנות לאלימות. אם לא הגבנו בזמן אמת - חשוב להתייחס לכך בהמשך ולא להעביר זאת לסדר היום. נשים לב שלא לסמן ילדים/ות עם התנהגות מינית לא מותאמת כפוגעים/ות, אבל נרצה לתת להם/ן מענה מתאים - טיפולי או חינוכי.
- הילדות/ים והנערות/ים נמצאים במצב של חוסר ודאות, אחרי חוויה טראומטית, ולכן התנהגויות חריגות רבות עשויות לנבוע מכך. עם זאת, **אם יש לנו חשד/ חשש** כלשהו שיש שינוי בהתנהגות שאינו נובע מכך, **אפשר לשאול**: "האם קרה משהו? משהו בימים האחרונים? מישהו עשה משהו שהיה לך מבלבל/לא נעים? מישהו עשה לך משהו אסור?".
- נקיים שיח חינוכי עם הקבוצה, ונסייע למי שנפגעו (תוך התייעצות והיעזרות בגורמי מקצוע).
- **בכל מקרה של פגיעה או ספק פגיעה** - נתייעץ עם הגורמים המקצועיים במסגרת ומחוץ לה.
- מרכז הסיוע זמין עבור נפגעות/ים וכן עבור מעגלי הפגיעה, וניתן להתקשר לקבל סיוע רגשי, להתייעץ ולתאם מעגלי עיבוד בעקבות מקרי פגיעה לצוותים, להורים ולנערות/ים ללא עלות (1202- מענה ע"י נשים, 1203- מענה ע"י גברים, Kolmila - צ'אט אנונימי).

אנחנו פה למענכם/ן בכל עניין ולכל צורך,

מחלקת חינוך, מרכז הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית ת"א

שלי מרקסון, מנהלת אופרציה | 050-470-3900 | programs@ta1202.org

נעמי מליניאק, מנהלת תחום חינוך פורמלי | 052-444-0235 | schools@ta1202.org

סער סופר, מנהלת תחום חינוך בלתי פורמלי ונוער במצבי סיכון | 052-682-8833 | youth@ta1202.org